

Liikluskindlustuse lepitusorgan MENETLUSKORD

1. Liikluskindlustuse lepitusorgani õiguslik seisund

- 1.1. Liikluskindlustuse lepitusorgan (edaspidi lepitusorgan) on alaliselt tegutsev liikluskindlustuse vaidluste kohtuvälise lahendamise organ, mis lähtub oma tegevuses menetluskorrast ja lepitusseadusest (LepS).
- 1.2. Lepitusorgani kaudu tegelevad lepitamisega sõltumatud kindlustuslepitajad (edaspidi lepitaja). Lepitajateks on lepitusorgani nõukoja poolt nimetatud lepitajad ja menetluskorras ettenähtud juhul Eesti Liikluskindlustuse Fondi (LKF) töötajad.
- 1.3. Lepitusorgan tegutseb LKF-i sõltumatu struktuuriüksusena.
- 1.4. Lepitusorgan ei ole lepitusorgan LepS tähenduses.

2. Lepitusmenetluse kokkulepe

- 2.1. Lepitusmenetlus viiakse läbi, kui vaidluse osapooled on jõudnud kokkuleppele vaidluse lahendamises lepitusorgani kaudu tegutseva lepitaja juures.
- 2.2. Kokkuleppe lepitusmenetluse läbiviimiseks lepitusorganis loetakse sõlmituks, kui kindlustusandja on LKF-i liige ja vaidluse teine pool (edaspidi ka avaldaja) esitab lepitusmenetluse algatamise avalduse, samuti juhul, kui isikud on kindlustuslepitaja juurde suunanud kohus (LepS § 11 lg 2).

3. Lepitusmenetluse lubatavus

- 3.1. Avaldajaks võib olla iga isik, välja arvatud kindlustusandja või LKF, kellel on liikluskindlustuse seadusest (LKindIS) või liikluskindlustuse lepingust tulenev vaidlus LKF-i või tema liikmeks oleva kindlustusandjaga.
- 3.2. Lepitusasi võetakse menetlusse, kui tegemist on vaidlusega, mis tuleneb liikluskindlustuse lepingust või selle kehtivusest, kahju hüvitamise kohustuse täitmisest, LKindIS-st või kindlustusandja poolt LKindIS-i alusel esitatud tagasinõudest.
- 3.3. Lepitusorgani kaudu käsitletakse avaldust alles siis, kui:
 - 3.3.1. nõue on kindlustusandjale esitatud ja nõue on muutunud sissenõutavaks (LKindIS § 39);
 - 3.3.2. kindlustusandja on nõude täitmisest keeldunud ja avaldaja on esitanud kindlustusandjale vähemalt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis vastuväited või kindlustusandja pole mõistliku aja jooksul nõudele vastanud.
- 3.4. Menetluskorra punktis 3.3.2 sätestatud vastuväidete esitamise vorminõuet ei kohaldata, kui pooled avaldaja on eelnevalt üritanud vaidlusküsimust lahendada heas usus läbirääkimiste teel.
- 3.5. Lepitusmenetlust ei toimu lepitusorgani kaudu, kui:
 - 3.5.1. avalduse esemeks on asjaolu, et klient ei ole rahul kindlustusmakse suurusega;

Kehtib alates 01. oktoobrist 2014

Heaks kiidetud liikluskindlustuse lepitusorgani nõukogu 9. juuni 2014 koosolekul.
Kinnitatud LKF-i nõukogu 28. augusti 2014 otsusega.

- 3.5.2. avalduse esemeks on automaatse liikluskindlustuse vaidlus, mis LKindIS § 67 kohaselt kuulub lahendamisele vaidmenetluse korras ja vaide mitterahuldamise korral halduskohtus;
- 3.5.3. avalduse ese on menetlemisel kohtus, vahekohtus või mõnes muus kohtusarnase pädevusega organis või avaldaja annab lepitusmenetluse ajal asja nendele organitele menetleda;
- 3.5.4. avalduse ese on kohtus, vahekohtus või muus kohtusarnase pädevusega organis lõplikult käsitletud, samuti siis, kui vaidlus lahendati kohtuvälise kokkuleppega;
- 3.5.5. juhtum ei sobi olemuslikult lepitusmenetluseks, millisena käsitatakse eelkõige juhtumit, kui üks pooltest on avalduse eseme kohta edastanud kuriteoteate või ta edastab selle menetluse ajal;
- 3.5.6. nõue on aegunud ja vastaspool sellele tugineb;
- 3.5.7. kui nõue on esitatud oma kindlustusandja (LKindIS § 35 lg 1 p 2) vastu ja saabunud on nõudeõigust lõpetav tähtaeg (LKindIS § 35 lg 2); esinevad LKindIS § 41 lg 2 sätestatud asjaolud või kui esinevad LKindIS § 41 lg 3 nimetatud asjaolud ja kindlustusandja on sellest kahjustatud isikut tähtaegselt teavitanud.
- 3.5.8. kahju hüvitamisele kohaldatakse välisriigi seadust.

4. Lepitusavalduse esitamine

- 4.1. Lepitusmenetluse alustamiseks peab avaldaja esitama avalduse lepitusorgani poolt kehtestatud vormil ning lisama nõutavad dokumendid. Vajadusel aitab LKF-i töötaja avaldajal faktilisi asjaolusid selgelt kirjeldada, eesmärgipärase avalduse koostada ja selgitab, millised dokumendid tuleks oma väidete tõendamiseks lisada. Lepitusorgan võib pöörduda asjaolude selgitamiseks ka kindlustusandja poole.
- 4.2. Lisaks tuleb avaldusele lisada dokumentaalsed tõendid, millega avaldaja avaldust põhistab, sealhulgas teise poolega peetud seniste läbirääkimiste käiku kajastavad dokumendid. Kui avaldajal on esindaja, lisatakse avaldusele esindaja volikirja ja esindaja kontaktandmed.

5. Eelmenetlus

- 5.1. Lepitusorgan kontrollib, kas vaidlusküsimuse lahendamine lepitusorgani kaudu on punkti 3 kohaselt lubatav ja kas avaldus sisaldab kõiki vajaminevaid andmeid.
- 5.2. Kui avaldus ei sisalda kõiki vajaminevaid andmeid, annab lepitusorgan tähtaja nende esitamiseks. Kui avaldaja neid määratud tähtaja jooksul ei esita, võib lepitusorgan keelduda asja menetlemast, teavitades sellest avaldajat.
- 5.3. Kui vaidlusküsimuse lahendamine lepitusorgani kaudu on lubatav, uurib lepitusorgan viie tööpäeva jooksul arvates nõuetekohase avalduse saamisest teiselt poolelt, kas kokkulepe sõlmimine on võimalik ilma lepitusmenetlust alustamata või on vastustajal teada lepitusmenetlust välistavaid asjaolusid.
- 5.4. Kui avalduse menetlemine on lubatav, võtab lepitusorgan lepitusasja menetlusse ja määrab vastavalt menetluskorrale lepitaja. Avalduse menetlusse võtmisest keeldumisest ja selle põhjusest teavitatakse viivitamata avaldajat.

6. Vaidlust lahendava kindlustuslepitaja määramine

- 6.1. Lepitusorgan määrab lepitaja, arvestades lepitusmenetluse läbiviimise keelt ja menetluskorra punktis 6.4, 6.5 ja 6.6 toodud piiranguid:
 - 6.1.1. lepitajate nimekirjast rotatsiooni põhimõttel;
 - 6.1.2. LKF-i töötajate hulgast.
- 6.2. Lepitaja määratakse punktis 6.1.2 nimetatud alusel, kui nõude suurus on alla 500 euro või vaidluse esemeks on järgmine asjaolu:
 - 6.2.1. mittevahalise kahju suurus;

- 6.2.2. sõiduki hävinemisest tuleneva kahju suurus;
- 6.2.3. sõiduki väärtuse vähenemise hüvitis või sõiduki parandamise mõistlike kulude suurus;
- 6.2.4. nõutakse kahju hüvitamist, mille hüvitamine on sõnaselgelt välistatud liikluskindlustuse seaduse § 33 alusel.
- 6.3. Lepitusasja lahendama määratud lepitaja peab olema sõltumatu ning lepitusosaliste suhtes erapooletu. Lepitaja ei või lepitusmenetlust läbi viia:
 - 6.3.1. lepitusasjas, milles ta on ise menetlusosaline, menetlusosalise töötaja või juhtimisorgani liige või isik, kelle vastu võib esitada menetlusest tulenevalt nõude;
 - 6.3.2. lepitusasjas, mille ühe poole juures on kindlustuslepitaja vähem kui viis aastat tagasi töötanud (sh tegutsenud juhtorgani liikmena);
 - 6.3.3. oma abikaasa või elukaaslase asjas, samuti abikaasa või elukaaslase õe, venna või otseliinis sugulase asjas, isegi kui abielu või püsiv kooselu on lõppenud;
 - 6.3.4. isiku, kes on tema otseliinis sugulane või muu lähedane;
 - 6.3.5. asjas, milles ta on või on olnud menetlusosalise esindaja või nõustaja või milles ta osales või milles tal oli õigus osaleda menetlusosalise seadusliku esindajana;
 - 6.3.6. asjas, milles ta on üle kuulatud tunnistajana või arvamuse andnud eksperdina;
 - 6.3.7. asjas, milles ta on osalenud lepituseelses või kohtueelses menetluses, eelnevas kohtuastmes või vahekohtumenetluses lahendi tegemisel;
 - 6.3.8. kui esineb muu asjaolu, mis annab alust kahelda lepitaja erapooletuses.
- 6.4. Menetluskorra punktis 6.2 nimetatud vaidluste korral määratakse lepitaja rotatsiooni korras, kui:
 - 6.4.1. vaidluse pool on kõnealuses asjas kasutanud LKF-i oma kohustuste täitmisel või nende ulatuse väljaselgitamisel, välja arvatud juhul, kui LKF on esitanud asjas erapooletu asjatundja arvamuse (nt sõiduki hinna kohta);
 - 6.4.2. lisaks lepitajale esineb menetluskorra punktis 6.3.1, 6.3.3 - 6.3.5 või 6.3.7 toodud asjaolu *mutatis mutandis* teise LKF-i töötaja või juhatuse liikme puhul.
- 6.5. Lepitaja ei või lepitusmenetlust läbi viia ka juhul, kui lepitusasja kiire ja tõhus lahendamine on raskendatud lepitaja suure lepituskoormuse või muu asjaolu (töökoormus põhitöökohal, haigus, vms) tõttu. Lepitusorgani nõukojal on õigus määrata, mitu lepitusasja võib kindlustuslepitajal olla korraga menetluses, et oleks tagatud lepitusmenetluse kiire ja tõhus läbiviimine.
- 6.6. Lepitusosaline võib lepituse kestel nõuda lepitaja taandamist. Lepitaja taandamise avaldus esitatakse lepitusorganile. Taandamise alust tuleb avalduses põhistada.

7. Esindamine

- 7.1. Lepitusosalised võivad kasutada lepitusmenetluses esindajat, kuid esindaja kulud jäävad nende enda kanda.

8. Lubatavuse kontroll

- 8.1. Lepitaja jälgib menetluse igas etapis, kas vaidluse lahendamine lepitusorgani kaudu on menetluskorra punkti 3 kohaselt lubatav.
- 8.2. Kahtluse korral annab Lepitaja pooltele võimaluse seisukohavõtuks, enne kui ta lubatavuse üle otsustab. Lepitaja põhjendab oma otsust.
- 8.3. Avalduse menetluse võtmisest keeldumisest ja selle põhjusest teavitatakse viivitamata avaldajat.

9. Lepitusmenetluse alustamine

- 9.1. Lepitusmenetlust alustades on lepitaja kohustatud selgitama lepitusosalistele lepitusmenetluse olemust ja õiguslikke tagajärgi.
- 9.2. Pärast avalduse menetlusse võtmist edastab lepitaja viivitamata avalduse teisele poolele ning annab seitse tööpäeva sellele vastuse esitamiseks. Vastuses võetakse seisukoht avalduses sisalduvate väidete ja võimaliku lepitusettepaneku kohta ning vastatakse lepitaja poolt esitatud täiendavatele küsimustele. Vastus edastatakse lepitajale ja lepitusorganile.
- 9.3. Kui see tundub vaidluse asjaolusid arvesse võttes mõistlik, võib lepitaja määrata omal initsiatiivil või vastustaja taotluse alusel vastuse edastamiseks pikema tähtaja. Avalduse esitajat tuleb sellest teavitada.

10. Lepituskohtumine

- 10.1. Kui pooled ei ole kokkulepet saavutanud, korraldab lepitaja esimesel võimalusel, kuid hiljemalt ühe kuu jooksul avalduse esitamisest, lepituskohtumise, kus osalevad avaldaja ja vastustaja. Avaldaja põhjendatud taotlusel või muul olulisel põhjusel võib eelmainitud tähtaeg olla pikem. Lepitaja soovil kaasab lepitusorgan lepituskohtumisele liiklusõnnetuse teise poole ning huvitatud kindlustusandja. Viimaste mitteilumumine ei takista lepituskohtumise toimumist.
- 10.2. Lepitaja tagab vaidlusküsimuse kiire käsitlemise, järgides lepitusorgani kodukorras kindlaks määratud käsitlemistähtaegasid ja kontrollib nendest kinnipidamist.
- 10.3. Lepituskohtumine toimub üldjuhul LKF-i ruumes, kui lepitaja ja pooled ei ole kokku leppinud teisiti. Lepituskohtumine on kinnine.
- 10.4. Kohtumist juhatab lepitaja, kes kuulab ära poolte ja teiste kohalviibijate väited ning tutvub esitatud dokumentide ja muude tõenditega.
- 10.5. Lepitaja võib kõrvale kalduda käesolevas peatükis sätestatud lepituskohtumise korraldamisest, kui see lepitamise asjaolusid arvestades on mõistlik, näiteks võib lepitaja viia lepitust läbi sidevahendite vahendusel. Kindlustuslepitaja võib suhelda lepitusmenetluse käigus kõigi lepitusosalistega (sh kolmas isik) koos või igaühega eraldi. Samuti võib ta suhelda eraldi tunnistajate ja erialaasjatundjatega ning loobuda nende kutsumisest lepituskohtumisele.

11. Erialaasjatundjad ja tunnistajad

- 11.1. Poole soovil ning tingimusel, et lepitaja peab seda otstarbekaks, võidakse korraldada vaatlus või tellida erialaasjatundjalt vaidluse asjaolude selgitamiseks ekspertiis. Lepitusorgan võib selle kohta ära kuulata teise poole arvamuse. Kui kokku ei lepita teisiti, tasub kulud pool, kelle taotlusel tunnistaja või erialaasjatundja menetlusse kaasati.
- 11.2. Vaidluste korral, mille esemeks on sõiduki hävinemisest tulenev kahju suurus, sõiduki väärtuse vähenemise hüvitis või sõiduki parandamise mõistlike kulude suurus, võib lepitaja omal algatusel kooskõlastatult lepitusorganiga tellida erialaasjatundjalt vaidluse asjaolude selgitamiseks ekspertiisi, kui ekspertiisi maksumus ei ületa 200 eurot. Ekspertiisi kulud jäävad sel juhul lepitusorgani kanda.
- 11.3. Poole taotlusel või oma algatusel võib lepitaja kutsuda lepituskohtumisele ja ära kuulata tunnistajad ning erialaasjatundjad. Poole taotlusel kutsutud erialaasjatundjate ja tunnistajate kohaloleku lepituskohtumisel tagab nende kutsumist soovinud pool.
- 11.4. Lepitajal on lepitusmenetluse käigus õigus omal algatusel küsitleda tunnistajaid ja korraldada vaatluse.

12. Hindamiskriteeriumid

- 12.1. Lepitusettepanek peab tuginema õigusaktidel ja kindlusteenuse heal taval, välja arvatud juhul, vaidlusküsimuse asjaolusid ja mõistlikkuse põhimõtet arvestades on kokkuleppe saavutamise huvides mõistlik pooltel teha järeleandmisi.

12.2. Lepitaja peab välja selgitama vaidluse eseme, hindama poolte poolt esitatud õiguslike väidete asjakohasust ning hindama esitatud tõendeid. Lepitaja jätkab nende asjaolude selgitamist lepitusmenetluse igas etapis, kui see on vaidlusküsimuse lahendamiseks ja pooli rahuldava lepitusettepaneku tegemiseks otstarbekas. Lepitajal ei lasu tõendite kogumise kohustust, kuid ta võib teha pooltele ettepanekuid tõendite esitamiseks ja neid koguda omal algatusel.

13. Lepitusmenetluse lõpetamine

- 13.1. Kui lepitusavalduse käsitlemine lepitusorgani kaudu ei ole lubatav, lükkab lepitaja selle tagasi.
- 13.2. Lepitaja teeb põhistatud tagasilükkamised, lepitusettepanekud ja õiguslikud hinnangud vähemalt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Need edastatakse viivitamatult vaidluse pooltele.
- 13.3. Lepitusmenetlus loetakse lõppenuks kui:
- 13.3.1. lepitusosalised jõuavad lepitusmenetluse käigus kokkuleppele;
- 13.3.2. avaldaja võtab lepitusavalduse tagasi;
- 13.3.3. lepitaja katkestab lepitusmenetluse mõjuval põhjusel, eelkõige juhul, kui kokkuleppe saavutamine lepitusosaliste vahel on vähetõenäoline või kui juhtum ei sobi olemuslikult lepitusmenetluseks või kui kõiki asjaolusid arvesse võttes ja lepitusosaliste huve kaaludes ei või oodata, et lepitaja jätkaks lepitusmenetlust.
- 13.4. Kui lepitusmenetlus on algatatud LepS § 11 lg 2 alusel, väljastab lepitaja kohtule dokumendi lepituse edutuse kohta.
- 13.5. Kui lepitusmenetlus on katkestatud või kui lepitaja on sedastanud, et kokkuleppele ei ole jõutud, viitab lepitaja avaldaja õigusele pöörduda oma õiguste kaitseks kohtusse.
- 13.6. Lepitaja teavitab pooli ja lepitusorganit lepitusmenetluse lõppemisest.

14. Kindlustuslepitaja lepitusettepanek

- 14.1. Kui pooled ei jõua kokkuleppele, esitab lepitaja pooltele lepitusettepaneku. Kindlustuslepitaja selgitab pooltele lepitusettepaneku sisu.
- 14.2. Lepitusettepaneku võib esitamata jätta üksnes siis, kui lepituse käigus ei selgu piisavalt asjaolusid ettepaneku tegemiseks.
- 14.3. Lepitusettepanek ei ole kummagi poole jaoks siduv.
- 14.4. Lepitaja võib määrata tähtaja, mille jooksul peavad pooled esitama ettepaneku kohta oma seisukoha, mis väljendab nõustumist või mittenõustumist. Seisukoha esitamata jätmist käsitatakse ettepanekuga mittenõustumisena.
- 14.5. Kui kokkulepet ei saavutatud, teavitab lepitaja sellest pooli ja konsulteerib pooltega lepitusmenetluse jätkamise osas.

15. Lepitusmenetluse lõpetamise otsus lepitusettepaneku tagasilükkamise korral

- 15.1. Kui konsultatsioonide käigus selgub, et kokkuleppe saavutamine lepitusosaliste vahel on vähetõenäoline või kui kõiki asjaolusid arvesse võttes ja lepitusosaliste huve kaaludes ei ole põhjendatud, et lepitaja jätkaks lepitusmenetlust, teeb lepitaja menetluse lõpetamise otsuse, milles annab ka õigusliku hinnangu, kuidas tema arvates tuleks asi lahendada.
- 15.2. Otsus koosneb sissejuhatusest, resolutsioonist, kirjeldavast ja lepitaja hinnangut põhjendavast osast. Otsuse resolutsioonis märgib lepitaja, et lepitusmenetlus lõpetatakse edutuse tõttu ja annab selge ja ühemõttelise hinnangu vaidlusküsimusele. Otsuse kirjeldavas osas märgitakse loogilises järjekorras lühidalt ja olulist sisu esile tuues esitatud nõuded. Otsuse lepitaja hinnangut sisaldavas osas märgitakse lepitaja tuvastatud asjaolud ja nendest tehtud järeldused, tõendid, millele on rajatud järeldused, samuti seadused, mida lepitaja kohaldas.
- 15.3. Lepitusmenetluse lõpetamise otsus jõustub viie tööpäeva jooksul selle pooltele teatavaks tegemisest arvates. Kuni otsuse jõustumiseni on pooltel õigus esitada taotlus lepitusmenetluse jätkamiseks, esitada täiendav kompromissettepanek või nõustuda lepitusettepanekuga.

16. Kokkuleppe vormistamine

- 16.1. Kokkuleppe saavutamisel sõnastab lepitaja kirjalikult kokkuleppe, mille lepitusosalised ja lepitaja allkirjastavad. Kokkuleppel võivad pooled anda nõusoleku kokkuleppe täidetavaks tunnistamise kohta. Kokkuleppe vormistatakse kolmes eksemplaris, millest kumbki osapool saab ühe eksemplari ja üks eksemplar säilitatakse lepitusorganis.
- 16.2. Kui pooled lepitusettepanekuga nõustuvad, kinnitab lepitaja kokkuleppe ja teeb selle pooltele kirjalikult teatavaks, edastades neile kokkuleppe ära kirjad. Kui lepitusmenetlus on algatatud LepS § 11 lg 2 alusel, edastab lepitaja kokkuleppe ära kirja kohtule.

17. Kokkuleppe täitmine

- 17.1. Kokkuleppe tuleb täita kokkuleppes sätestatud viisil ja tähtajaks.
- 17.2. Kui kokkulepet vabatahtlikult ei täideta, on võimalik tunnistada kokkuleppe täidetavaks läbi kohtu. Kokkuleppe täidetavaks tunnistamise avalduse esitavad lepitusosalised kohtule kas koos või üks pool teise poole kirjalikul nõusolekul, kusjuures nõusolek võib sisalduda lepitusmenetluse kokkuleppes.
- 17.3. Lepitusmenetluse tulemusel sõlmitud kokkuleppe tunnistab täidetavaks maakohus tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-des 627.1 ja 627.2 sätestatud korras. Kokkuleppe mittevaralise nõude kohta tunnistab maakohus täidetavaks üksnes juhul, kui lepitusosalised võivad vaidluse eseme suhtes sõlmida kompromissi.
- 17.4. Lepitusmenetluse tulemusena sõlmitud kokkuleppe täitedokumendina kinnitamise eelduseks on muu hulgas asjaolu, et lepitusmenetlus viidi läbi, arvestades lepitusseaduses sätestatud põhimõtteid.

18. Aegumise peatumine

Avaldaja vaidlusaluste nõuete aegumine on kogu menetluse jooksul vastaspoole suhtes peatunud.

19. Lepitustasu

- 19.1. Menetlus lepitusorganis on lepitusosalistele tasuta. Lepitusmenetluse läbiviimise ja sellega seotud kulude eest lepitusosalised LKF-le tasu ei maksa. Lepitusmenetluse läbiviimise ja sellega seotud kulud kantakse LKF liikmemaksu arvelt.
- 19.2. Lepitusosalised kannavad oma menetluses osalemise kulud ise (esindaja tasu, ekspertiisi maksumus, vms). Lepitusosalised teineteise kulusid ei hüvita, välja arvatud, kui nad lepivad kokku teisiti.
- 19.3. Kui kindlustusandja vastu on esitatud ebaproportsionaalselt palju avaldusi võrreldes tema liikluskindlustuse turuosaga, maksab kindlustusandja LKF-le lepitusmenetluse läbiviimise ja sellega seotud kulude eest tasu summas, mis ületab mõistlikku proportsiooni. Lepitustasu nõude esitamise ja selle suuruse otsustab nõukogu juhatuse ettepanekul.

20. Vaikimiskohustus

- 20.1. Lepitajal ja lepitusorgani töötajal on vaikimiskohustus kõigi vaidluspooli puudutavate asjaolude suhtes, mida nad on avalduse menetlemise käigus teada saanud.
- 20.2. Lepitaja võib talle lepitusosalise poolt lepitusmenetluse aluseks olevate asjaolude kohta antud teavet edastada teisele lepitusosalisele. Lepitaja ei või sellist teavet teisele lepitusosalisele avaldada juhul, kui lepitusosaline andis lepitajale selle teabe koos keeluga seda teisele lepitusosalisele edastada.
- 20.3. Lepitaja arvestab punktis 20.2 toodud asjaolu esinemise korral tõendite hindamisel ja lepitusettepaneku tegemisel vastaspoole kaitsevõimaluse puudumist, mis on tingitud sellest, et talle ei ole teada kõik lepitusmenetluse aluseks olevad asjaolud.